

Nr 144.

Av herr **Johannesson m. fl.**, om ökat anslag till *Ericastiftelsen*.

I årets statsverksproposition har under åttonde huvudtiteln 1: 13 (s. 302) föreslagits, att Ericastiftelsen för budgetåret 1951/52 skall beviljas ett anslag av 35 000 kronor (samma belopp som utgått sedan budgetåret 1947/48). Stiftelsens styrelse hade av skäl, som av det följande framgå, hemställt om höjning av anslaget, men departementschefen har icke funnit sig kunna föreslå detta.

Ericastiftelsen innehar ett läkepedagogiskt institut, och det är för verksamheten vid detta institut som statsbidrag — och därjämte bidrag av Stockholms stad — åtnjutes. Institutet började sin verksamhet 1934. År 1936 uppdelades verksamheten i en avdelning för psykisk hälsovård bland barn och ungdom (behandlingsavdelning) och en rådgivningsbyrå i uppfostringsfrågor. År 1937 tillkom ett läkepedagogiskt seminarium. Sedan 1945 är doktor Gösta Harding överläkare och föreståndare för institutet i dess helhet samt sedan 1946 docenten fil. dr Jan Gästrin rektor för seminariet.

Stiftelsen står under ledning av en styrelse, i vilken Kungl. Maj:t utser ordförande (f. n. generaldirektör Karl J. Höjer) och en ledamot, under det att barnavårdsnämnden i Stockholm utser vice ordförande (f. n. barnavårdsdirektör O. Wangson) och en ledamot. Övriga ledamöter utses av stiftelsens huvudmän.

Stiftelsen har vid flera tillfällen av offentliga myndigheter vunnit högt erkännande, och det har betygats, att den utfört en pionjärgärning inom sitt område. Allteftersom den offentliga verksamheten vid centralerna för psykisk barn- och ungdomsvård (»rådgivningsbyråer i uppfostringsfrågor») med landstingen (motsvarande städer) såsom huvudmän successivt utbygges, skapas visserligen nya möjligheter för att tillgodose det stora behovet av hjälp för barn och ungdom med neuroser, beteenderubbningar och uppfostringsproblem. Det återstår emellertid mycket, innan landstingen kunna giva denna organisation den avsedda utbyggnaden — bland annat bereder bristen på utbildad personal allvarliga svårigheter. Vad särskilt beträffar behandlingsavdelningen har denna hittills endast i ringa utsträckning fått motsvarigheter inom den offentliga verksamheten. Med hänsyn till parallelliteten mellan verksamheten vid stiftelsens instituts behandlingsavdelning och rådgivningsbyrå samt de offentliga centralerna har det ifråga-

satts att åtminstone i väsentlig grad inordna institutets ifrågavarande verksamhetsgrenar i Stockholms stads genom dess barnavårdsnämnd bedrivna verksamhet på den psykiska barna- och ungdomsvårdens område. Vi återkomma härtill.

Seminarieverksamheten saknar helt motsvarighet både i Sverige och i de andra nordiska länderna. I en tid, när insikten om behovet av psykologisk utbildning för personal på ett flertal områden på allvar börjar slå igenom, måste man med stor tillfredsställelse konstatera, att Ericastiftelsens seminarium erbjuder en väg till kompletterande utbildning i dylikt avseende, vilken torde vara särskilt värdefull genom sin kombination av teoretisk och praktisk utbildning.

Till vår disposition har ställts en PM angående verksamheten vid stiftelsens institut, som i juni 1950 upprättats av överläkaren G. Harding och rektorn J. Gästrin. Då denna PM synes oss lämna en god belysning av verksamheten komma vi att överlämna densamma till vederbörande utskott.

Stiftelsen började sin verksamhet med bidrag från enskilt håll och fick successivt understöd från olika fonder samt från staten och Stockholms stad. Allteftersom det stora behovet av dess verksamhet framtvingat en utvidgning, hade de offentliga medlen fått avgörande betydelse för finansieringen. Ur den skrivelse om statsanslag för verksamheten under budgetåret 1951/52, som stiftelsens styrelse ingivit, hämta vi följande upplysningar.

Preliminär stat för verksamhetsåret 1951/52 för Ericastiftelsens läkepedagogiska institut.

Utgifter:

	Kronor	
Avlöningsstat		
Avlöningar och pensionsavgifter	137 957	
Föreläsningsarvoden	6 600	
Läraryrvoden för kurs i personlighetstestning	4 600	
Avrundning	<u>3</u>	149 160
Omkostnadsstat		
Barnavdelning	1 000	
Foto	1 500	
Biblioteket	500	
Resor till nordiska konferenser	600	
Fastighetskostnader:		
Räntor	4 500	
Vatten, sotning m. m.	800	
Reparationer	2 500	
Värme (Gaseldning)	4 000	
Diverse	<u>1 100</u>	12 920

Allmänna omkostnader:

Telefon och porto	2 400		
Skrivmateriel	2 300		
Städning	9 500		
Elektricitet	620		
Diverse	4 000	18 820	35 340
		Summa	184 500

Inkomster:

Patienter			10 000
Elevavgifter			7 200
Bidrag från (staten)			
(staden)			167 300
		Summa	184 500

Frågan om ett planmässigt ordnande av stiftelsens förhållande till Stockholms stad har länge varit aktuell men hopkopplats med ordnandet av den psykiska barna- och ungdomsvården i Stockholm. De förslag, som i detta avseende vid olika tillfällen framlagts, ha beträffande Ericastiftelsens inneburit, att rådgivnings- och behandlingsavdelningarna vid dess institut skulle i fråga om patienter från Stockholms stad inordnas i stadens egen organisation för den psykiska barna- och ungdomsvården; staden skulle därvid på vissa villkor åtaga sig att täcka uppkomna underskott på stiftelsens verksamhet. Det slutliga förslaget, som avgavs på försommaren 1950, innebar emellertid, att frågan om Ericastiftelsens plats i planen för den psykiska barna- och ungdomsvården borde göras till föremål för ytterligare utredning. Stadsfullmäktige godkände den 30 juni 1950 detta förslag och uppsköt sålunda ytterligare avgörandet av frågan om den plats i nämnda plan, som stiftelsens institut bör intaga.

Såsom redan nämnts har stiftelsen sedan flera år åtnjutit statsbidrag med 35 000 kronor per år. Staden har, såsom av det föregående framgår, icke ansett sig kunna taga slutlig ställning i avseende på förhållandet mellan staden och stiftelsen och har under vart och ett av åren 1949 och 1950 tills vidare beviljat stiftelsen anslag med 30 000 kronor. Ehuru stiftelsen för tillfället tagit i anspråk vissa fondmedel, som av enskilda givare ställts till förfogande för särskilda ändamål, skulle stiftelsen under dessa förhållanden ha nödgats helt eller i väsentlig grad inställa verksamheten, om icke staden successivt av förlagsmedel utanordnat betydande belopp, vilka sålunda i varje fall tills vidare måste betraktas som skuld. Vid utgången av verksamhetsåret 1949/50 uppgick det totala underskottet till 104 664 kronor.

Om den sålunda föreliggande situationen gör stiftelsens styrelse i fortsättningen av samma skrivelse följande uttalande:

»Det är naturligt, att staden, vid uppskjutandet av sitt ståndpunktstaggande till frågan om att inlemma Ericastiftelsen i den nu i princip beslutade organisationen, tagit i betraktande att stiftelsens arbete omfattar uppgifter av den karaktär, att deras understödjande principiellt framstår som en statlig angelägenhet, nämligen seminarieverksamheten, mottagning av patienter från landsorten och vetenskaplig forskning. Det är vidare förklarligt, om staden — innan den binder sig för att i enlighet med barnavårdsnämndens förslag årligen täcka hos stiftelsen uppkommande driftsunderskott — önskar, att en norm fastställes för den omfattning, vari kostnaderna för stiftelsens verksamhet böra åvila statsverket.

För Ericastiftelsen är det nu av vital betydelse, att det planerade samarbetet i fastare former med Stockholms stad kommer till stånd. Stiftelsen kan nämligen icke underlåta att framhålla, att den rådande labiliteten i fråga om finansieringen av stiftelsens verksamhet icke blott är ägnad att ingiva stiftelsen oro inför ansvaret för dess patienter, elever och personal utan även verkar direkt hämmande på arbetets behöriga planläggning och gång. Då den enda möjligheten att skapa en utväg ur Ericastiftelsens nuvarande, i längden ohållbara läge torde bestå i att en rimlig fördelningsgrund åstadkommes för de statliga och kommunala anslagen — utan vilkas stöd verksamheten överhuvudtaget icke kan bedrivas — får stiftelsen härmed hemställa, att överläggningar måtte komma till stånd mellan representanter för berörda departement, för Stockholms stad och för stiftelsen rörande de normer, som böra komma till användning vid tilldelningen av anslag från stat och kommun.»

Enligt vad vi erfarit ha de av stiftelsen önskade överläggningarna icke kommit till stånd under hösten men äro avsedda att inledas under innevarande januari månad. Vid ett bifall till vad i statsverkspropositionen föreslagits skulle likväl statens bidrag stanna vid 35 000 kronor, vilket i första hand torde avse seminariekostnaderna, under det att staden, om verksamheten skall kunna fortsätta, måste påtaga sig mer än lika mycket som bidrag till seminariet, för vilket kostnaderna av styrelsen beräknats till cirka 75 000 kronor, samt därjämte samtliga övriga kostnader (cirka 90 000 kronor enligt stiftelsens preliminära stat). I den mån dessa kostnader kunna få inräknas i stadens kostnader för dess psykiska barn- och ungdomsvård kan visserligen något statsbidrag därtill beräknas genom medicinalstyrelsen, men detta torde icke röra sig om något större belopp.

Under sådana förhållanden måste det allvarligt befaras, att ett bifall till vad i statsverkspropositionen föreslagits leder till att Ericastiftelsens institut tvingas upphöra med sin verksamhet, varvid seminariet helt försvinner, under det att rådgivnings- och behandlingsavdelningarna kanske i vissa delar övertagas av staden och i övrigt måste upphöra.

En sådan utveckling måste vi finna synnerligen beklaglig. I en tid då bristerna på tillräckliga utbildningsmöjligheter på det psykologiska områ-

det allmänt erkännas och lämpliga vägar för att avhjälpa dessa brister diskuteras skulle en viktig, redan förefintlig sådan möjlighet av brist på medel raseras. Samtidigt skulle landsortens möjligheter att anlita rådgivning och behandling på här ifrågavarande område ytterligare försämrats. En sådan utveckling skulle te sig desto mera egendomlig, som staten nyligen (1949) särskilt velat stödja institutet genom att bevilja rätt till intagning av vissa av dess befattningar, bland annat rektorsbefattningen i statens pensionsanstalt och av arvsfondsmedel lämnat bidrag till lösning av dess lokalfråga (100 000 kronor), varvid staden bidrog med samma belopp.

I den rådande statsfinansiella situationen är det synnerligen angeläget, att de statliga utgifterna icke ökas. Emellertid är det här fråga om en överenskommelse angående kostnadsfördelning mellan staten och Stockholms stad, som varit aktuell i flera år. Det synes nödvändigt, att en sådan överenskommelse nu kommer till stånd, därest ej en viktig institutions bestånd skall äventyras. Det vore därför dålig ekonomi att ytterligare undanskjuta densamma.

Det är icke möjligt för oss att taga ställning till frågan med vilket belopp statsbidrag till driftkostnaderna rimligen bör utgå. Vi finna emellertid av skäl som ovan anförts nödvändigt, att statsmakterna icke längre vägra att taga en större andel än vad hittills varit fallet av kostnaderna för en institution, som dock uppenbarligen i hög grad är ett statsintresse. Vi våga därför räkna med att vederbörande utskott efter tagen del av de överläggningar, som komma att föras mellan staten, staden och Ericastiftelsen, ville fixera det högre belopp, med vilket statsbidrag bör utgå, samt inskränka oss till att hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av åttonde huvudtiteln måtte höja det såsom bidrag till Ericastiftelsen för budgetåret 1951/52 föreslagna beloppet 35 000 kronor till det belopp, som utskottet efter undersökning av bidragsfrågans läge finner anledning att föreslå.

Stockholm den 25 januari 1951.

Ewald Johannesson.

S. G. W. Wahlund.

Bengt Elmgren.

Ebon Andersson.

Johan Sunne.